

26. januar 2011.

www.kas.de

Kako implementirati presudu Europskog suda za ljudska prava u predmetu Sejdić i Finci protiv Bosne i Hercegovine

2. DECEMBAR 2010, PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE

Više od 150 učesnika – među njima vodeći predstavnici iz politike, pravosuđa i civilnog društva – prihvatilo je poziv Fondacije Konrad Adenauer i učestvovalo na konferenciji čija je tema bila implementacija presude „Finci/Sejdić protiv Bosne i Hercegovine“. Konferencija je održana 02. decembra 2010. godine u Bijeloj sali Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Neposredan povod za organizaciju ove konferencije je presuda Europskog suda za ljudska prava donesena 22. decembra 2009, odnosna problematika njene implementacije. U ovoj presudi Europski sud za ljudska prava zatražio je od Bosne i Hercegovine da izmijeni odredbe Ustava koje prouzrokuju diskriminaciju „ostalih“ u državnim strukturama. Presuda je donesena nakon tužbe koju su Sudu podnijeli **Derwo Sejdić**, predsjednik Saveza Roma Bosne i Hercegovine, i **Jakob Finci**, predsjednik Jevrejske zajednice u Bosni i Hercegovini i aktuelni ambasador Bosne i Hercegovine u Švajcarskoj. Sejdić i Finci kao aplikanti su u tužbi protiv Bosne i Hercegovini zahtijevali da dobiju pravo da se kandidiraju za člana Predsjedništva BiH, što do sada nije bilo moguće. Prema Ustavu BiH, pozicije u Predsjedništvu BiH predviđene su isključivo za predstavnike konstitutivnih naroda – Bošnjake, Srbe i Hrvate. Ni u Domu naroda, drugom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, nisu predviđena niti dopuštena mjesta za predstavnike ostalih. Europski sud za ljudska prava je u utvrdio da odredbe u kojima je ovo regulirano, krše Europsku konvenciju o ljudskim pravima. Presuda Suda je obvezujuća, dakle Bosna i

Hercegovina je dužna da je implementira. To neće biti nimalo lako - naime, za svaku promjenu ustava neophodna je dvotrećinska većina u parlamentu, dakle potreban je kompromis, a upitno je kako će on biti postignut. Doduše, svi dužnosnici složni su u stavu da je neophodno presudu brzo implementirati, ali im se u vezi konkretnog načina tj. konkretnih promjena ustava mišljenja dijametralno razlikuju. Na konferenciji je također bilo jasno vidljivo da linija konflikta po ovom pitanju ide tačno između dva entiteta, Federacije BiH sa većinskim bošnjačkim i hrvatskim stanovništvom s jedne, i Republike Srpske sa većinskim srpskim stanovništvom sa druge strane.

Dok su predstavnici stranaka iz FBiH jasno zauzeli stav da implementacija presude Europskog suda za ljudska prava za sobom mora povući dalekosežne ustavne promjene, srpski predstavnici su to odlučno odbijali. Sa njihove tačke gledišta nikakva ustavna reforma nije potreba. U tom smislu izjava **Mladena Bosića**, predsjednika Srpske demokratske stranke (SDS) i zastupnika u Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine BiH, karakterističan je primjer ovakvog stava. Tako recimo Bosić prihvata obavezu brze implementacije presude, ali smatra da za to nije neophodna sveobuhvatna reforma ustava. Na kraju je naglasio: „Ukoliko neko misli da će na osnovu ove presude ući u temeljnu promjenu Dejtonskog sporazuma, mislim da će napraviti situaciju koja će zaokčiti daljnje napredovanje“ Slično je bila intonirana i izjava **Dušanke Majkić** iz Glavnog odbora Saveza nezavisnih socijaldemokrata (SNSD) i predsjednice Doma naroda

Januar 2011.

<http://www.kas.de/bosnien-herzegowina/de/events/42181/>

Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine: „Za SNSD nema otvaranja paketa ustavnih promjena. Za nas znači implementacija presude Sejdić i Finci i tačka.“

Ovakav stav ne dijeli **Sulejman Tihić**, predsjednik Stranke demokratske akcije (SDA) i član kolegija Doma naroda Bosne i Hercegovine. Po njegovom mišljenju, presuda treba da ima posljedice po Ustav. On je doduše svjestan da će, u uslovima kakvi su trenutno na političkoj sceni, biti teško riješiti ovaj problem, ali u rukama je europskih političara da pronađu rješenje. „Kako to uraditi? Samo dijalogom, dogovorom, hrabrosti da činimo kompromise“, rekao je Tihić. Da je ustavna reforma u svrhu implementacije presude neizbježna, smatra i **Božo Ljubić**, predsjednik Hrvatske demokratske zajednice 1990 (HDZ 1990) i zastupnika u Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine. On je ukazao na to da reforma u svrhu uklanjanja diskriminacije pripadnika „ostalih“ ni u kom slučaju nije dovoljna, već da je osim toga neophodno poboljšati status Hrvata koji žive u Bosni i Hercegovini. Ljubić tvrdi da Hrvati u brojnim aspektima nisu jednakopravni u odnosu na Srbe i Bošnjake.¹ Na kraju je napomenuo: „Kako Ustav Bosne i Hercegovine ne daje mogućnost predstavnicima nacionalnih manjina kandidirati se za pozicije u Bosni i Hercegovini, isto tako Ustav Bosne i Hercegovine daje Hrvatima mogućnost kandidirati se, ali im ne daje mogućnost izabrati legitimne predstavnike“. Ljubić je pleđirao za novo definiranje odnosa između kolektivnih i individualnih prava.² Sličnu argumentaciju je iznio i **Dragan Čović**, predsjednik Hrvatske demokratske zajednice BiH (HDZ BiH) i zastupnik u Zastupničkom do-

mu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine. On je naglasio da je prilikom ustavne reforme neophodno poštivati individualni i kolektivni identitet građana Bosne i Hercegovine. Za Čović je pravni položaj Hrvata u Bosni i Hercegovini razlog za zabrinutost. U tom kontekstu podsjetio je na prijedlog ustava koji je dala njegova stranka: „Ponudili smo vrlo jasan prijedlog Ustava Bosne i Hercegovine koji će i ovo pitanje /implementacije presude/ automatizmom riješiti uz mnoga druga pitanja koja uopće nisu dotaknuta.“³

Za **Lidiju Korać**, članicu Predsjedništva Socijaldemokratske partije (SDP), implementacija presude predstavlja izazov. Ona je zatražila da se presuda implementira na način da se izbjegnu buduće tužbe protiv Bosne i Hercegovine pred Europskim sudom za ljudska prava. Upravo zato ona smatra da površna reforma ustava nije pravo rješenje: „SDP insistira na institucionalnoj jednakopravnosti naroda, što je bolje, nego nakon svake presude Evropskog suda otvarati pitanje i opet godinu dana raspravljati nakon donošenja presude“.

Ova bojazan nije neopravdana – upravo je na ovoj konferenciji **Dervo Sejdić** potvrdio da je Europskom sudu za ljudska prava podnio još jednu tužbu protiv Bosne i Hercegovine⁴. Sejdić smatra da i druga tužba ima izgleda na uspjeh. On je upozorio da je donošenje iduće presude protiv Bosne i Hercegovine samo pitanje vremena.

Ali to nije jedini problem. U slučaju dugotrajnog odlaganja implementacije presude, prijete nove neugodnosti: tako je **Caroline Ravaud**, specijalna predstavnicica generalnog sekretara Vijeća Europe u BiH, izjavila da BiH može biti isključena iz Vijeća Europe, ukoliko ne implementira presudu najkasnije

¹ Ljubićeva kritika odnosi se prije svega na izbor članova Predsjedništva BiH. Već nekoliko godina postupak izbora članova Predsjedništva je trn u oku za stranke sa hrvatskim predznakom. Naime, ovaj postupak izbora omogućava da Bošnjaci glasaju za hrvatskog člana Predsjedništva – na taj način je u borbi za poziciju hrvatskog člana Predsjedništva pobjedu ponovo izvojevao Željko Komšić. On je čak osvojio dvostruko više glasova nego na prošlim izborima – oko 316.000, uglavnom iz redova bošnjačkih birača. A predviđeno je da svaki narod bira „svoga“ člana Predsjedništva.

² Pod „kolektivnim“ pravima podrazumijevaju se prava konstitutivnih naroda regulirana ustavom, a individualna prava u ovom kontekstu odnose se na prava građana pojedinaca.

³ Prema prijedlogu HDZ BiH između ostalog je predviđeno da „ostali“ dobiju predstavnike u Domu naroda. Cjelokupan koncept se nalazi na web-portaluru KAS/EURAC www.ustavnareforma.ba

⁴ Sejdić je 12. oktobra 2010. Europskom sudu za ljudska prava podnio novu tužbu protiv Bosne i Hercegovine, u kojoj zahtijeva odštetu za neprovođenje presude od 22. decembra 2009. Vidi: Sejdić ponovo tužio BiH, in: SUTRA.ba online magazin, 9.1.2011, <http://www.sutra.ba/novost/24636/Sejdic-ponovo-tuio-BiH>

Konrad-Adenauer-Stiftung e.V.

BOSNA I HERCEGOVINA

SABINA WÖLKNER

Januar 2011.

<http://www.kas.de/bosnien-herzegowina/de/events/42181/>

do idućih izbora. Ukoliko bi do toga došlo, bila bi to prva takva situacija u historiji Vijeća Europe, ali Ravaud smatra da to nije nemoguće. Istovremeno, ona je apelirala na predstavnike političkih partija da odmah prionu na posao i implementiraju presudu. „Sa velikom pažnjom ćemo pratiti da li će se Bosna i Hercegovina ove godine prihvatiti tog posla.“ Također je naglasila da će u Bosni i Hercegovini stagnirati i proces približavanja Europskoj uniji, dok se ne provede presuda. „Sve dok Bosna i Hercegovina krši Europsku konvenciju o ljudskim pravima, ni Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju neće moći u potpunosti razviti svoje dejstvo.“

Zaključak:

Po pitanju presude Europskog suda za ljudska prava, i dalje nedostaje zajednička osnova za sporazum među političkim strankama. Stoga se ne može računati na skor implementaciju presude. Preostaje nam jedino da se nadamo da će buduće vlasti proglasiti ovaj zadatak jednim od svojih prioriteta. Godina 2011. bit će odlučujuća u tom smislu.

Fondacija Konrad Adenauer u Bosni i Hercegovini od samog početka prati procese vezane za ustavnu reformu. Zajedno sa EURAC-om i uz podršku VIjeća Europe, Fondacija je osnovala internet-portal sa svim relevantnim informacijama, analizama stručnjaka i ostalim tekstovima vezanim za pitanja ustavnih promjena. Zadatak ovog portala jeste da ove procese učini transparentnim i pruži pregled svih dosadašnjih prijedloga za ustavnu reformu. Adresa portala: <http://www.ustavnareforma.ba>.